DUBBA · OYSS HAZIRLIK **CEVAP ANAHTARI**

10. Sınıf Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi 1. Dönem 2. Ortak Yazılı Sınavı · Senaryo 4

Süre: 40 dakika · Her sorunun puanı yanında yazılıdır.

Anahtar ve sorular çevrim içi

10. Sınıf Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi · 1. Dönem 2. Ortak Yazılı (Senaryo 4)

1. Asya'nın teyzesi bir erkek bebek dünyaya getirmiştir. Asya, kuzeninin hastanedeki ilk haftasında gördüklerini ve duyduklarını bir deftere not etmiştir.

Not	Asya'nın defterinden
I	Çocuk doktoru, sağlıklı doğan her bebeğin ilk saatlerinde avucuna değen parmağı kavradığını ve ağzına yaklaşan şeye yöneldiğini anlattı. Bu davranışların insanlık tarihi boyunca bütün bebeklerde aynı biçimde görüldüğünü söyledi.
II	Kuzenimin ilk günlerdeki tek besini annesinin sütü. Teyzemin sütü, bebek dünyaya gelir gelmez onun ihtiyacına uygun biçimde hazırdı.
III	Kuzenim ne kendi bedenini ne de kalbini çalıştıran gücü kendisi var etti. Var olmak ve yaşamını sürdürmek için kendi dışındaki bir güce bağlı; kendi kendine yetemiyor.
IV	Bebek bölümündeki hemşire, o gece aynı hastanede kuzenimle birlikte on bir bebeğin daha doğduğunu söyledi. Dünyanın her yerinde her gün yeni hayatlar başlıyor.

Asya, defterinin son sayfasına din kültürü dersinde öğrendiği şu hadisi yazmıştır:

> *"Yaratılmış her varlığın yaratıcısı yalnızca Allah'tır." (Buhari, "Tevhid", 18)*

Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1.1. Asya'nın her notunun Allah-âlem ilişkisinin hangi boyutunu yansıttığını aşağıdaki tabloya yazınız (Her not farklı bir boyutu yansıtmaktadır.).

Not	Allah-âlem ilişkisinin boyutu
I	
II	
III	
IV	

1.2. Asya'nın defterine yazdığı hadisin, 1.1'deki tabloda yer almayan hangi boyuta işaret ettiğini yazınız. Bu boyutu, defterde adı geçen varlıklardan en az **ikisine** uygulayarak açıklayınız.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

2. Aras, okulunun düzenlediği bir gezide bilim merkezini ziyaret etmiş ve iki sergi alanında gözlem yapmıştır.

> ***Birinci alan — Zincirleme hareket:*** *Salonun zeminine dizilmiş iki bin domino taşından ilki devrilince her taş önündekini devirdi; zincir yaklaşık üç dakika sürdü. Rehber, taşlardan hiçbirinin kendiliğinden devrilmediğini, her birini kendisinden önceki taşın harekete geçirdiğini ve zincirin başındaki ilk taşa da bir görevlinin dokunduğunu hatırlattı.*
>
> ***İkinci alan — Buzdan kuğu:*** *Girişteki buzdan kuğu heykeli sabah keskin hatlarıyla duruyordu. Öğleden sonra kanatları incelmeye, gagası damlamaya başladı; akşam olduğunda geriye yalnızca bir su birikintisi kaldı. Heykeltıraş, bu heykeli bir gün önce büyük bir buz kalıbından yonttuğunu anlattı.*

Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

2.1. Birinci alandaki gözlem ile kozmolojik delilde kullanılan kanıtlardan biri arasındaki benzerliği açıklayınız. Ardından bu kanıtı **iki** öncül ve bir sonuç hâlinde yazınız.

2.2. İkinci alandaki gözlemin, kozmolojik delilin içinde yer alan hangi delille ilişkilendirilebileceğini yazınız. Gözlemdeki hangi özelliğin bu delilin hareket noktasıyla örtüştüğünü açıklayınız. Ardından iki alandaki gözlemlerden ulaşılan sonuçların ortak yönünü belirtiniz.

3. Mira, meteoroloji mühendisi olan ablasıyla bir gününü kıyıdaki bir gözlem istasyonunda geçirmiştir. Ablasının anlattıklarından şu notları almıştır:

- **Not A:** Denizden yükselen nemli hava, rüzgârla iç kesimlere doğru taşınıyor. Bu hava dağların yamacına tırmanırken soğuyor ve yamaçlarda bulutlar oluşuyor.
- **Not B:** İstasyonun ölçümlerine göre kara gündüz güneşle ısınıyor, gece serinliyor. Ablası, aydınlık gündüzle karanlık gecenin her gün aynı düzenle art arda gelmesinin canlıların hem çalışıp beslenmesine hem de dinlenmesine imkân verdiğini anlattı.
- **Not C:** İstasyonun önündeki limandan her gün tahıl, kereste ve meyve yüklü gemiler kalkıyor. Ürünler deniz yoluyla kıyıdaki şehirlere, oradan da sofralara ulaşıyor.

Mira, akşam ders kitabında şu ayeti okumuştur:

> *“Kuşkusuz, göklerin ve yerin yaratılışında, gece ve gündüzün değişmesinde, insanlara fayda veren yüklerle denizde seyreden gemilerde, Allah’ın gökten indirerek onunla ölü haldeki toprağa can verdiği ve orada her çeşit canlının yetişmesini sağladığı yağmurda, rüzgârları ve gökle yer arasında emre hazır bekleyen bulutları evirip çevirip yönlendirmesinde aklını işleten bir topluluk için elbette nice deliller vardır.” (Bakara suresi 164. ayet)*

Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

3.1. Mira'nın notlarından **iki** tanesini seçiniz. Seçtiğiniz her notu ayetteki ilgili ifadeyle eşleştiriniz; notta anlatılan varlığın ya da olayın hangi amaca hizmet ettiğini açıklayınız ve bunun teleolojik delil açısından neye işaret ettiğini yazınız.

3.2. Ablası Mira'ya şunu söylemiştir: “Bulutun nasıl oluştuğunu, rüzgârın neden belli yönlerden estiğini bugün fizik yasalarıyla açıklıyor, bilgisayarlarla hesaplıyoruz.”

Bir olayın bilimle açıklanmasının, ayette bu olayların delil olarak sayılmasını neden ortadan kaldırmadığını açıklayınız. Açıklamanızda olayın nasıl gerçekleştiğini anlatmak ile olaydaki düzenin ve amaçlılığın kaynağını sormak arasındaki farka ve ayetteki “aklını işleten bir topluluk” ifadesine yer veriniz.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

4. Cemre, belediyenin kültür merkezinde açılan bir hat sergisini gezmektedir. Sergide her levhada Allah'ın (cc) bir ismi yazılıdır. Sergi rehberi, sergi salonunun iki bölümden oluştuğunu söyler: Birinci bölümde Allah'ın (cc) **yüceliğini ve kudretini** ifade eden isimlerin, ikinci bölümde O'nun **sevgisini, merhametini ve cömertliğini** ifade eden isimlerin levhaları asılacaktır. Henüz yerine asılmamış dört levhada şu isimler yazılıdır: **Aziz**, **Kebir**, **Kerim**, **Afüv**.

Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

4.1. Her levhadaki ismin anlamını ve levhanın sergi salonunun hangi bölümüne asılması gerektiğini aşağıdaki tabloya yazınız.

Levha	İsmin anlamı	Bölüm (birinci / ikinci)
Aziz		
Kebir		
Kerim		
Afüv		

4.2. Sergi kataloğunun son sayfasında "İsimlerle Tanımak" başlıklı kısa bir açıklama metni yer alacaktır. Bu metni yazınız. Metninizde şu üç öğeye yer veriniz:

- Allah'ın (cc) zatının neden duyularla algılanamadığı ve O'nu tanımanın yolu
- **marifetullah** kavramının anlamı
- Allah'ı (cc) isim ve sıfatlarıyla tanımanın kişiye **iki** katkısı

5. Duru'nun sınıfında "Haftanın Ayeti" panosuna öğretmenleri şu ayeti asmıştır:

> *"Çünkü Allah, onların mükâfatlarını tam öder ve lütfundan onlara fazlasını da verir. Şüphesiz O, çok bağışlayan, şükrün karşılığını bol bol verendir." (Fatır suresi 30. ayet)*

Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

5.1. Ayetin son cümlesinde işaret edilen Allah'ın (cc) **iki** ismini yazınız. Ayetin ilk cümlesindeki hangi ifadenin bu isimlerden hangisinin anlamını yansıttığını açıklayınız. Ardından bu ismi bilmenin insanı hangi davranışa yönlendirdiğini ve hangi olumsuz nitelikten koruduğunu yazınız.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

5.2. Duru'nun sınıf arkadaşı Alper, babasının kırtasiye dükkânında çalıştığı yaz boyunca birkaç kez kasadan habersizce para almıştır. Yaptığının yanlış olduğunu anlayınca aldığı parayı yerine koymuş ve durumu babasına anlatmıştır. Ancak Duru'ya şöyle der: “Bunu o kadar çok kez yaptım ki artık benim için dönüş yolu kalmadı; Allah beni asla affetmez.”

Allah'ın (cc) insanla ilgili isimlerinden **Tevvab** isminin anlamını yazınız. Alper'in “dönüş yolu kalmadı” düşüncesini bu ismin anlamına dayanarak değerlendiriniz ve Tevvab ismini bilen bir insanın, Alper gibi çok kez hata yapmış olsa bile nasıl bir tutum içinde olacağını açıklayınız.

6. Duru ve Efe, okul radyosundaki “Kur'an'dan Mesajlar” programı için Diyanet İşleri Başkanlığının yayımladığı basılı bir mealden Haşr suresinin 22-24. ayetlerini okumuştur. Programın ilk bölümünde Duru, ayetlerde geçen Mütekebbir isminin anlamını dinleyicilere açıklayacaktır. Efe ise program öncesinde şu notu hazırlamıştır:

- **Efe'nin yayın notu:** “Ayetlerde Cebbar ve Mütekebbir isimlerini duyunca Allah'ın (cc) yalnızca korkulması gereken ve kullarına uzak duran bir varlık olduğunu düşündüm.”

Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

6.1. Duru'nun açıklayacağı Mütekebbir isminin anlamını yazınız. Bu anlamdan hareketle, bir insanın kendini başkalarından büyük görüp büyüklük taslamasının neden ona yakışmadığını açıklayınız.

6.2. Efe'nin ulaştığı sonucun neden eksik olduğunu, Haşr suresinin 22-24. ayetlerine göre Allah'ı (cc) tanımanın birinci boyutuna dayanarak açıklayınız. Ardından ayetlerde geçen ve Allah'ın (cc) merhametini ifade eden **iki** ismi anlamlarıyla birlikte yazınız ve bu isimlerin Efe'nin “kullarına uzak duran” düşüncesini nasıl düzelttiğini belirtiniz.

7. Aras, din kültürü dersindeki proje ödevi için okul kütüphanesinden tevhit ilkesiyle ilgili bilgi toplamıştır. Topladığı bilgileri üç kaynaktan not etmiştir.

> ***Kaynak I — Diyanet İşleri Başkanlığının yayımladığı bir Kur’an-ı Kerim mealinden:***
>
> *“De ki: O, Allah’tır, bir tektir. Allah Samed’dir. (Her şey O’na muhtaçtır, O, hiçbir şeye muhtaç değildir.) O’ndan çocuk olmamıştır (Kimsenin babası değildir.). Kendisi de doğmamıştır (Kimsenin çocuğu değildir.). Hiçbir şey O’na denk değildir.” (İhlas suresi 1-4. ayetler)*
>
> ***Kaynak II — Bir hadis kitabından:***
>
> *“Ben ve benden önceki peygamberlerin en önemli ikrar ve çağrısı, ‘Bir olan, eşi ve ortağı bulunmayan Allah’tan başka ilah yoktur.’ sözüdür.” (Malik bin Enes, “Kur’an”, 32)*
>
> ***Kaynak III — İslam sanatlarını tanıtan bir kitaptan (kurgusal):***
>
> *Eski bir caminin kubbesini içeriden süsleyen geometrik desende yüzlerce yıldız, çokgen ve kıvrık dal motifi bulunur. Motiflerin büyüklükleri ve renkleri birbirinden farklıdır. Ancak hepsi, kubbenin tam ortasındaki tek bir noktadan açılan dairelere göre yerleştirilmiştir. Desenin hangi parçasına bakılırsa bakılsın, o parçanın merkezdeki noktaya bağlı olduğu görülür.*

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

7.1. Aras'ın proje ödevi için hazırladığı bilgi haritasını, topladığı kaynaklardan ve bildiklerinizden yararlanarak aşağıdaki tabloya doldurunuz.

Bilgi haritasının kutusu	Aras'ın yazacağı bilgi
Tevhidin sözlük anlamı	
Tevhidin terim anlamı	
Kaynak I'de Allah'ın (cc) eşi ve benzeri olmadığını bildiren bir ifade	
Kaynak II'deki çağrıyı tebliğ eden bir peygamberin mücadelesinden bir örnek	

7.2. Aras, Kaynak III'ü okuduktan sonra bilgi haritasına "çoklukta birlik, birlikte çokluk" başlıklı bir kutu eklemek ister. Bu ifadenin tevhit inancındaki anlamını, Kaynak III'teki desenle ilişkilendirerek açıklayınız. Ardından kâinattan bu anlamı yansıtan **bir** örnek veriniz.

Puanlama anahtarı ve örnek cevaplar Dubba'nın hazırladığı örneklerdir; resmî değerlendirme ölçütleri ODSGM ve okulun tarafından belirlenir.

Soru – Öğrenme Çıktısı – Beceri

Soru	Öğrenme çıktısı	Beceri
1	DKAB.10.1.2. Allah-âlem ilişkisini müşahede edebilme	KB2.10. Çıkarım Yapma
2	DKAB.10.2.1. Allah'ın (cc) varlığının delillerini müşahede edebilme	KB2.2. Gözlemleme
3	DKAB.10.2.1. Allah'ın (cc) varlığının delillerini müşahede edebilme	KB2.14. Yorumlama
4	DKAB.10.2.2. Allah'ı (cc) gereği gibi tanıyabilmek için O'nun isim ve sıfatlarını bağlamına uygun kullanabilme	KB2.5. Sınıflandırma
5	DKAB.10.2.2. Allah'ı (cc) gereği gibi tanıyabilmek için O'nun isim ve sıfatlarını bağlamına uygun kullanabilme	KB2.13. Yapılandırma
6	DKAB.10.2.3. Haşr suresinin 22-24. ayetlerindeki mesajları anlamak için Kur'an-ı Kerim meallerine başvurabilme	KB2.14. Yorumlama
7	DKAB.10.3.1. İslam'ın evrensel mesajlarından biri olan tevhit ilkesi hakkında bilgi toplayabilme	KB2.6. Bilgi Toplama

Puanlama Tablosu

1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	3.2	4.1	4.2	5.1	5.2	6.1	6.2	7.1	7.2	Toplam
8	6	8	6	8	8	8	6	6	8	6	8	8	6	100

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

Çözümler ve Puanlama Anahtarı

1.1. TAM PUAN (8 PUAN)

Beklenen cevap:

Not	Allah-âlem ilişkisinin boyutu
I	Allah'ın (cc) kâinatta değişmez yasaları vardır.
II	Allah (cc) bütün canlılara rızık verendir.
III	Âlemdeki her şey Allah'a (cc) muhtaçtır.
IV	Allah'ın (cc) âlemdeki yaratması süreklidir.

Açıklama: I'de bütün bebeklerde aynı biçimde ve çağlar boyunca değişmeden görülen davranışlar, varlıkların Allah'ın (cc) koyduğu kurallar çerçevesinde hareket ettiğini gösterir. II'de bebeğin besini, ihtiyacına uygun biçimde ve doğumuyla birlikte hazırlanmıştır. III'te bebek ne bedenini ne de onu yaşatan gücü kendisi var etmiştir; var olmak ve varlığını sürdürmek için kendi dışındaki bir kaynağa bağlıdır. IV'te her gün yeni canlıların dünyaya gelmesi, yaratmanın bir defayla sınırlı kalmadığını gösterir.

Puan dağılımı: 4 satır × 2 puan = 8 puan.

Benzer ifadeler kabul edilir. Anlamı bozmayan yazım hatası puan kırdırmaz.

KISMİ PUAN: Her satır ayrı puanlanır. Boyut doğru yönü gösterip eksik ifade edilmişse (ör. I için yalnız "kurallar", IV için yalnız "yaratma") o satır 1 puan alır. I için "Allah'ın (cc) koyduğu kurallar" ifadesi tam kabul edilir.

SIFIR PUAN: Yönergede her notun farklı bir boyutu yansıttığı belirtildiğinden satırların yeri değiştirilmiş boyutlar puan almaz: III için "rızık veren" (notta besin ya da nimet değil, var olmak için bağlılık anlatılır), II için "muhtaçlık" ya da "yaratmanın sürekliliği", IV için "rızık veren" ya da "muhtaçlık"; herhangi bir satır için "insan kulluk ile görevlidir" yazılması o satırda puan almaz; Allah-âlem ilişkisiyle bağı olmayan ifadeler (ör. "annelik sevgisi"); boş bırakma.

1.2. TAM PUAN (6 PUAN)

Beklenen cevap (örnek): Hadis, Allah'ın (cc) âlemlerin Rabbi olduğu boyutuna işaret eder: Âlemdeki bütün varlıkları yoktan var eden, onlara şekil veren ve hepsinin sahibi olan yalnızca O'dur; Allah'ın (cc) dışındaki bütün varlıklar O'nun yarattıklarıdır. Asya'nın defterinde adı geçen bebek de bu bebeğin annesi olan teyzesi de yaratılmıştır; hiçbiri kendi kendini var etmemiştir. Hastanedeki doktor, hemşire ve o gece doğan diğer bebekler de aynı şekilde Allah'ın (cc) yarattığı varlıklardır. Bu nedenle defterde anlatılan bütün varlıkların gerçek yaratıcısı ve sahibi Allah'tır (cc).

Benzer ifadeler kabul edilir. Anlamı bozmayan yazım hatası puan kırdırmaz. "Göklerin ve yerin mülkiyeti O'nundur / Allah her şeyin yaratıcısı ve sahibidir" biçimindeki adlandırma da tam kabul edilir.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

Puan dağılımı: Boyutu doğru adlandırma → 2 puan; boyutun anlamını açıklama (bütün varlıkları yaratan ve sahibi olan yalnız Allah'tır) → 2 puan; boyutu defterdeki en az iki varlığa uygulama → 2 puan.

KISMİ PUAN: Kalemler bağımsız toplanır. Boyut adı yazılmadan yalnız açıklama ve uygulama yapılmışsa en fazla 4 puan. Defterdeki varlıklardan yalnız biri örnek gösterilmişse uygulama kalemi 1 puan.

SIFIR PUAN: 1.1'deki tablodaki boyutlardan birinin (ör. muhtaçlık, yaratmanın sürekliliği) yazılması ve yalnız onun açıklanması; bebeği anne ve babasının yarattığını ya da varlıkların kendiliğinden oluştuğunu ileri süren cevap; hadisle ilgisiz cevap; boş bırakma.

2.1. TAM PUAN (8 PUAN)

Beklenen cevap (örnek): Bilim merkezindeki domino taşlarının hiçbiri kendiliğinden devrilmemiş, her biri kendisinden önceki bir hareketle harekete geçmiş, zincirin başlaması için de dışarıdan bir hareket ettirici gerekmiştir. Kozmolojik delilde kullanılan kanıtlardan birine göre de hareket eden her şey kendi dışındaki bir hareket ettiriciye bağlıdır. Kanıt şöyle kurulur:

- **Öncül 1:** Her hareket edenin bir hareket ettiricisi vardır.
- **Öncül 2:** Evren hareket etmektedir.
- **Sonuç:** O hâlde evrenin de bir hareket ettiricisi vardır; O da Allah'tır (cc).

Benzer ifadeler kabul edilir. Anlamı bozmayan yazım hatası puan kırdırmaz.

Puan dağılımı: Gözlem ile kanıt arasındaki benzerliği açıklama (hiçbir taşın kendiliğinden hareket etmemesi ↔ her hareketin bir hareket ettiriciye bağlı olması) → 2 puan; Öncül 1 → 2 puan; Öncül 2 → 2 puan; sonuç → 2 puan.

KISMİ PUAN: Kalemler bağımsız toplanır. Benzerlik yalnız “taşlar birbirini devirdi” düzeyinde kalıp hareket ettirici fikrine bağlanmamışsa 1 puan. Öncül 2'de evren yerine bir gök cismi örneği verilmişse (ör. “Dünya dönmektedir”) 1 puan. Sonuçta “evrenin bir hareket ettiricisi vardır” denip bu varlığın Allah (cc) olduğu belirtilmemişse 1 puan.

SIFIR PUAN: Hudus delilinin (değişim) ya da teleolojik delilin (düzen ve amaç) öncüllerinin yazılması; öncüller yerine yalnız domino gözleminin tekrar edilmesi; boş bırakma.

2.2. TAM PUAN (6 PUAN)

Beklenen cevap (örnek): İkinci alandaki gözlem hudus delili ile ilişkilendirilebilir. Buz heykeli gün içinde sürekli değişmiş, eriyip sonunda yok olmuştur; ayrıca bir gün önce yontulmuştur, yani sonradan meydana gelmiştir. Hudus delili de âlemin değiştiğinden, değişen her şeyin hâdis (sonradan meydana gelmiş) olduğundan ve sonradan olan her şeyin kendisini var edecek bir yaratıcıya muhtaç olduğundan hareket eder. İki alandaki gözlemlerin ortak yönü, ikisinin de evrendeki bir durumdan (hareketten ya da değişimden) yola çıkıp evrenin kendi kendine yetmediği ve kendisinin dışındaki bir varlığa, yani Allah'a (cc) muhtaç olduğu sonucuna ulaşmasıdır; ikisi de kozmolojik delildir.

Benzer ifadeler kabul edilir. Anlamı bozmayan yazım hatası puan kırdırmaz.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

Puan dağılımı: Delilin adını (hudus delili) yazma → 2 puan; gözlemdeki değişim ya da sonradan meydana gelme özelliğini hudus delilinin hareket noktasıyla ilişkilendirme → 2 puan; ortak yönü belirtme (evrenden yola çıkma ve evrenin bir yaratıcıya / hareket ettiriciye muhtaç olduğu sonucuna varma) → 2 puan.

KISMİ PUAN: Kalemler bağımsız toplanır. Delilin adı yerine yalnız "kozmolojik delil" yazılmışsa ad kalemi 1 puan. Değişim vurgulanıp "değişen her şey sonradan meydana gelmiştir" bağlantısı kurulmamışsa ikinci kalem 1 puan. Ortak yön olarak yalnız "ikisi de kozmolojik delildir" yazılmışsa üçüncü kalem 1 puan.

SIFIR PUAN: Gözlemin teleolojik, ontolojik ya da dinî tecrübe deliliyle ilişkilendirilmesi ve buna göre açıklanması; heykeltıraşın varlığının Allah'ın (cc) varlığının yerine konulması; boş bırakma.

3.1. TAM PUAN (8 PUAN)

Beklenen cevap (örnek, herhangi iki not):

- **Not A — "rüzgârları ve gökle yer arasında emre hazır bekleyen bulutları evirip çevirip yönlendirmesinde":** Rüzgâr denizden yükselen nemi iç kesimlere taşır, dağların yamacında bulut oluşur; böylece yağış denizden uzak bölgelere ulaşır ve oradaki canlılar suya kavuşur. Bilinçsiz olan rüzgârın ve bulutun canlıların ihtiyacına uygun bir sonuca hizmet etmesi, evrendeki amaçlılığın bir yaratıcıya işaret ettiğini gösterir.
- **Not B — "gece ve gündüzün değişmesinde":** Gündüzün aydınlığı canlıların çalışıp beslenmesine, gecenin karanlığı ve serinliği de dinlenmesine imkân verir. Gece ile gündüzün her gün aynı düzenle art arda gelmesi ve canlıların ihtiyaçlarına uygun bir sonuca hizmet etmesi, bu düzeni ve amacı belirleyen bir yaratıcıya işaret eder.
- **Not C — "insanlara fayda veren yüklerle denizde seyreden gemilerde":** Denizin yük dolu gemileri taşıyabilmesi, insanların ürünleri uzak şehirlere ulaştırıp ihtiyaçlarını karşılamasına hizmet eder. Varlıkların özelliklerinin insanın faydasına uygun olması, teleolojik delilde vurgulanan amaçlılığı gösterir ve bunu belirleyen bir yaratıcıya işaret eder.

Benzer ifadeler kabul edilir. Anlamı bozmayan yazım hatası puan kırdırmaz. Ayetteki ifadenin birebir alıntılanması gerekmez; anlamca doğru ifade gösterilmesi yeterlidir.

Puan dağılımı: Her not 4 puan: ayetteki ilgili ifadeyle doğru eşleştirme 1 puan; varlığın ya da olayın hizmet ettiği amacı açıklama 2 puan; teleolojik delil açısından amaçlılığın bir yaratıcıya işaret ettiğini belirtme 1 puan. 2 not × 4 puan = 8 puan.

KISMİ PUAN: Her not ayrı puanlanır. Amaç yalnız "insanlara faydalıdır" düzeyinde kalıp notun içeriğiyle açıklanmamışsa amaç kalemi 1 puan. Eşleştirilen ifade yanlışsa o notun eşleştirme kalemi puan almaz, amaç ve teleolojik delil kalemleri ayrı değerlendirilir. Yalnızca bir not işlenmişse en fazla 4 puan; aynı not iki kez işlenmişse ikincisine puan verilmez.

SIFIR PUAN: Notların ayetle hiç eşleştirilmeden yalnızca özetlenmesi ve amaç ya da delil açıklaması yapılmaması; notların kozmolojik delilin "hareket ettirici" kanıtıyla açıklanması; boş bırakma.

3.2. TAM PUAN (8 PUAN)

Beklenen cevap (örnek): Bilim, bulutun nasıl oluştuğunu ya da rüzgârın nasıl estiğini açıklar; yani olayın işleyişini tarif eder. Bir olaya doğa yasası denmesi, o olayın nasıl gerçekleştiğini anlatır ama onu sahipsiz kılmaz. Asıl soru, bu yasaların ve bu kadar hassas işleyen düzenin nereden geldiğidir. Rüzgârı, nemi ve bulutu oluşturan maddeler bilinçsizdir; kendi başlarına bir düzen kuramaz, kendilerine bir amaç belirleyemezler.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

Yasanın ne kadar hassas işlediğinin bilimle ortaya konması, düzeni kuran ve sürdüren yaratıcının ilmini ve kudretini daha açık gösterir. Bu yüzden bilimsel açıklama ayetin işaret ettiği delili ortadan kaldırmaz, aksine güçlendirir. Ayetin "aklını işleten bir topluluk" ifadesi de bu delillerin, çevresini dikkatle inceleyip gördüğü üzerinde akıl yürüten insanlar tarafından anlaşılacağını bildirir; kâinatı incelemek insanı Allah'ı (cc) tanımaya yaklaştırır.

Benzer ifadeler kabul edilir. Anlamı bozmayan yazım hatası puan kırdırmaz.

Puan dağılımı: Bilimin olayın "nasıl"ını açıkladığını, bunun olayı sahipsiz kılmadığını belirtme → 3 puan; bilinçsiz maddelerin düzen ve amaç kuramayacağını, yasaların ve düzenin bir yaratıcıya işaret ettiğini açıklama → 3 puan; "aklını işleten" ifadesini delillerin gözlem ve akıl yürütmeyle anlaşılmasıyla ilişkilendirme → 2 puan.

KISMİ PUAN: Kalemler bağımsız toplanır. Yalnız "bilim de Allah'ın yasalarını anlatır" denip nasıl–kaynak ayrımı açıklanmamışsa birinci kalem 1 puan. Düzenin bir yaratıcıya işaret ettiği yazılıp maddelerin bilinçsizliği ya da yasaların kaynağı açıklanmamışsa ikinci kalem 1 puan. "Aklını işleten" ifadesi yalnız "düşünen insanlar" diye tekrar edilip delille ilişkilendirilmemişse üçüncü kalem 1 puan.

SIFIR PUAN: Bilimsel açıklamanın ayetteki delili geçersiz kıldığını savunan cevap; bilim ile dinin birbirine karşıt olduğunu ileri sürüp soruyu cevaplamayan yazı; konuyla ilgisiz cevap; boş bırakma.

4.1. TAM PUAN (8 PUAN)

Beklenen cevap:

Levha	İsmin anlamı (1 p)	Bölüm (1 p)
Aziz	Yenilmeyen, yegâne galip	Birinci (yücelik ve kudret)
Kebir	Zâtının ve sıfatlarının mahiyeti bilinemeyecek kadar büyük ve ulu olan	Birinci (yücelik ve kudret)
Kerim	Vaat ettiği şeyi yerine getiren, çok cömert, nimet ve ihsanı bol olan	İkinci (sevgi, merhamet ve cömertlik)
Afüv	Affediciliği bol olan, hataları ve günahları tamamen silip bağışlayan	İkinci (sevgi, merhamet ve cömertlik)

Benzer ifadeler kabul edilir. Anlamı bozmayan yazım hatası puan kırdırmaz. Kebir için "çok büyük, ulu olan", Kerim için "çok cömert, ikramı bol olan", Afüv için "çok affeden" ifadeleri anlam hücresinde tam kabul edilir.

Puan dağılımı: 4 satır × (anlam 1 puan + bölüm 1 puan) = 8 puan.

KISMİ PUAN: Her hücre ayrı puanlanır. Anlam yanlış olsa da bölüm doğruysa bölüm hücresi 1 puan alır. Aziz için yalnız "güçlü" yazılması anlam hücresinde puan almaz (yenilmezlik ve galip oluş belirtilmemiştir).

SIFIR PUAN: Aziz için "değerli, sevgili", Kerim için "yarattıklarını seven", Afüv için "tövbeleri kabul eden" gibi başka isimlere ait anlamlar o hücrede puan almaz; boş bırakma.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

4.2. TAM PUAN (6 PUAN)

Beklenen cevap (örnek): Allah (cc) aşkın bir varlıktır; O'nun zatını duyu organlarıyla algılamak mümkün değildir. Bu yüzden O'nu isimleri, sıfatları ve eserleri üzerinden tanımaya çalışırız. Marifetullah, Allah'ın (cc) zatı, sıfatları, fiilleri ve isimleri hakkındaki bilgi demektir; Allah'ı tanımak O'nun varlığını bilmekle sınırlı kalmaz, nasıl bir yaratıcı olduğunu O'nun isim ve sıfatlarıyla öğrenmeyi gerektirir. Allah'ı (cc) isim ve sıfatlarıyla tanımak kişinin O'na duyduğu sevgiyi artırır ve O'na olan inancını güçlendirir.

Benzer ifadeler kabul edilir. Anlamı bozmayan yazım hatası puan kırdırmaz. Katkı olarak "dua ederken O'na isimleriyle yönelmesini sağlar", "hayatını esmayıhüsnaya göre düzenleyen kişi Allah ile bağının güçlendiğini hisseder ve iç huzuru bulur" ifadeleri de kabul edilir.

Puan dağılımı: Allah'ın (cc) zatının duyularla algılanamayacağını ve O'nun isim, sıfat ve eserleri üzerinden tanınacağını belirtme → 2 puan; marifetullah kavramını doğru anlamıyla metne katma → 2 puan; iki katkı → 2 puan (her katkı 1 puan). Metnin akıcılığı ya da uzunluğu ayrıca puanlanmaz; üç öğe madde madde yazılmışsa da tam puan verilir.

KISMİ PUAN: Kalemler bağımsız toplanır. Marifetullah yalnız "Allah'ı tanımak" diye tanımlanıp zat, sıfat, fiil ve isimlere ilişkin bilgi olduğu belirtilmemişse ikinci kalem 1 puan. Tanıma yolu olarak yalnız "eserlerine bakarak" yazılıp isim ve sıfatlara değinilmemişse birinci kalem 1 puan.

SIFIR PUAN: Allah'ın (cc) zatının ileride duyularla ya da araçlarla algılanabileceğini ileri süren cevap o kalemde puan almaz; marifetullahın esmayıhüsna ile karıştırılması (Allah'a ait güzel isimler diye tanımlanması) ikinci kalemde puan almaz; boş bırakma.

5.1. TAM PUAN (6 PUAN)

Beklenen cevap (örnek): Ayetin son cümlesinde "çok bağışlayan" ifadesiyle **Gafur**, "şükrün karşılığını bol bol veren" ifadesiyle **Şekur** isimlerine işaret edilir. Ayetin ilk cümlesindeki "mükâfatlarını tam öder ve lütfundan onlara fazlasını da verir" ifadesi, küçük amellere büyük karşılıklar veren anlamındaki Şekur isminin anlamını yansıtır: Allah (cc) kulunun yaptığının karşılığını eksiksiz verir, üstelik fazlasını da ekler. Şekur ismini bilen insan nimetlere şükretmeye yönelir; şükretmek nimetlerin kıymetini bilmenin işaretidir ve insanı nankörlükten korur.

Benzer ifadeler kabul edilir. Anlamı bozmayan yazım hatası puan kırdırmaz.

Puan dağılımı: İki ismi yazma → 2 puan (her isim 1 puan); ilk cümledeki ifadeyi Şekur isminin anlamıyla ilişkilendirme → 2 puan; şükre yönlendirme ve nankörlükten koruma → 2 puan (her biri 1 puan).

KISMİ PUAN: Kalemler bağımsız toplanır. Gafur yerine Afüv yazılması o isme puan kazandırmaz (kitap "çok bağışlayıcı" anlamını Gafur'a verir; Afüv'ün anlamı affediciliğin bolluğu ve hataları tamamen silmektir); Şekur doğruysa isim kalemi 1 puan alır. İfade doğru gösterilip Şekur'un anlamı açıklanmamışsa ikinci kalem 1 puan. Yalnız davranış ya da yalnız korunulan nitelik yazılmışsa üçüncü kalem 1 puan.

SIFIR PUAN: İlk cümledeki ifadenin Gafur ismiyle eşleştirilip bağışlamayla açıklanması ikinci kalemde puan almaz; ayette geçmeyen isimlerin (ör. Rezzak, Kerim) yazılması isim kaleminde puan almaz; boş bırakma.

5.2. TAM PUAN (8 PUAN)

Beklenen cevap (örnek): Tevvab, kullarına tövbe yollarını gösteren ve onların tövbelerini kabul eden demektir. Alper'in "dönüş yolu kalmadı" düşüncesi bu ismin anlamıyla bağdaşmaz: Allah (cc) kullarına tövbenin yolunu kendisi gösterir ve pişman olup O'na yönelenlerin tövbesini kabul eder; hatanın kaç kez yapıldığı bu yolu

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

kapatmaz. Alper yaptığından pişman olmuş, parayı yerine koymuş ve babasına durumu anlatmıştır; yani dönüş yolunu çoktan tutmuştur. Tevvab ismini bilen insan, hataları çok olsa bile ümitsizliğe kapılmaz; tövbesinin kabul edileceği ümidini koruyarak Allah'a (cc) yönelir ve hatasını düzeltmeye çalışır.

Benzer ifadeler kabul edilir. Anlamı bozmayan yazım hatası puan kırdırmaz.

Puan dağılımı: Tevvab isminin anlamı (tövbe yollarını gösterme + tövbeleri kabul etme) → 2 puan; Alper'in düşüncesinin bu anlamla neden bağdaşmadığını açıklama → 3 puan; Tevvab ismini bilen insanın tutumunu (hataları çok olsa da ümitsizliğe kapılmama, tövbesinin kabul edileceği ümidiyle Allah'a yönelme) açıklama → 3 puan.

KISMİ PUAN: Kalemler bağımsız toplanır. Anlamın yalnız bir yönü (yalnız "tövbeleri kabul eden") yazılmışsa birinci kalem 1 puan. Alper'in düşüncesinin yanlış olduğu söylenip Tevvab isminin anlamıyla gerekçelendirilmemişse ikinci kalem 1 puan; gerekçe verilip Alper'in durumuna (pişmanlık, parayı yerine koyma) uygulanmamışsa 2 puan. Tutum yalnız "ümitsizliğe kapılmaz" ya da yalnız "Allah'a yönelir" düzeyinde kalmışsa üçüncü kalem 1 puan; ikisi birlikte yazılıp Alper'in çok kez hata yapmış olmasıyla ilişkilendirilmemişse 2 puan.

SIFIR PUAN: Tevvab isminin anlamı yerine başka bir ismin anlamının yazılması (ör. "küçük amellere büyük karşılıklar veren", "canlıların rızkını karşılayan") birinci kalemde puan almaz; Alper'in affedilmeyeceğini onaylayan cevap ikinci ve üçüncü kalemde puan almaz; boş bırakma.

6.1. TAM PUAN (6 PUAN)

Beklenen cevap (örnek): Mütekebbir, azamet ve yüceliğini ortaya çıkaran, gözler önüne seren, büyüklük ancak kendisine yaraşan demektir. Bu anlama göre gerçek büyüklük yalnızca Allah'a (cc) yaraşır. Bir insanın kendini başkalarından büyük görüp büyüklük taslaması, yalnızca Allah'a (cc) yaraşan bir niteliği kendine mal etmeye kalkışması demektir; bu yüzden büyüklük taslamak insana yakışmaz.

Benzer ifadeler kabul edilir. Anlamı bozmayan yazım hatası puan kırdırmaz.

Puan dağılımı: Mütekebbir isminin anlamı → 3 puan (azamet ve yüceliğini gözler önüne seren 1 puan; büyüklük ancak kendisine yaraşan 2 puan); büyüklüğün yalnız Allah'a (cc) yaraştığından hareketle büyüklük taslamanın insana neden yakışmadığını açıklama → 3 puan.

KISMİ PUAN: Kalemler bağımsız toplanır. Anlam yalnız "büyük olan" diye yazılıp büyüklüğün ancak O'na yaraştığı belirtilmemişse birinci kalem 1 puan. Büyüklük taslamanın yanlış olduğu söylenip ismin anlamıyla (büyüklüğün yalnız Allah'a yaraşması) gerekçelendirilmemişse ikinci kalem 1 puan.

SIFIR PUAN: Mütekebbir isminin anlamının Cebbar, Kuddüs ya da Müheymin'in anlamıyla karıştırılması birinci kalemde puan almaz; insanın da bu isimdeki nitelikle büyüklenebileceğini ileri süren cevap ikinci kalemde puan almaz; boş bırakma.

6.2. TAM PUAN (8 PUAN)

Beklenen cevap (örnek): Haşr suresinin 22-24. ayetlerine göre Allah'ı (cc) tanımanın birinci boyutu, O'nu bütün isim ve sıfatlarını dikkate alarak bütüncül bir bakış açısıyla tanımaktır. Efe ise yalnızca iki isme bakarak bir sonuca varmış, ayetlerde anılan diğer isimleri hesaba katmamıştır; bu yüzden ulaştığı sonuç eksiktir. Ayetlerde Allah'ın (cc) merhametini ifade eden **Rahman** (sonsuz merhametiyle tüm canlılara ihsanda, iyilikte bulunan) ve **Rahîm** (çok merhamet edici) isimleri de geçer. Bu isimler, Allah'ın (cc) kullarından uzak duran değil, onlara merhametle iyilikte bulunan olduğunu gösterir; dolayısıyla O yalnızca korkulacak bir varlık olarak değil, rahmeti umulan bir varlık olarak da tanınmalıdır.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

Benzer ifadeler kabul edilir. Anlamı bozmayan yazım hatası puan kırdırmaz.

Puan dağılımı: Birinci boyutu (bütün isim ve sıfatları dikkate alan bütüncül tanıma) yazma → 2 puan; Efe'nin yalnız iki isme dayanmasının bu boyuta göre neden eksik kaldığını açıklama → 2 puan; Rahman ve Rahîm isimlerini anlamlarıyla yazma → 2 puan (her isim anlamıyla 1 puan); bu isimlerle Efe'nin "kullarına uzak duran" düşüncesini düzeltme → 2 puan.

KISMİ PUAN: Kalemler bağımsız toplanır. Efe'nin sonucunun eksikliği açıklanıp boyut adlandırılmamışsa yalnız ikinci kalem puanlanır. İsim doğru yazılıp anlamı yazılmamışsa o isim puan almaz; iki isim de anlamsız yazılmışsa üçüncü kalem 1 puan. Cebbar isminin "yaratılmışların hâlini iyileştiren" anlamıyla ya da Mümin ve Selam isimlerinin "güven veren", "esenlik veren" anlamlarıyla kurulan düzeltme dördüncü kalemde tam puan alır; ancak bu isimler merhamet ismi olarak üçüncü kalemde puan almaz.

SIFIR PUAN: Efe'nin sonucunu doğru kabul eden cevap; ikinci boyutun (isimleri hayata yansıtma) birinci boyut olarak yazılması birinci kalemde puan almaz; ayetlerde geçmeyen isimlerin (ör. Vedud, Tevvab, Afüv) merhamet ismi olarak yazılması üçüncü kalemde puan almaz; boş bırakma.

7.1. TAM PUAN (8 PUAN)

Beklenen cevap:

Bilgi haritasının kutusu	Aras'ın yazacağı bilgi (2 p)
Tevhidin sözlük anlamı	Birlemek, bir kılmak, bir şeyin bir ve tek olduğuna hükmetmek
Tevhidin terim anlamı	Mutlak manada Allah'ın (cc) bir olduğunu bilmek, O'ndan başka ilah bulunmadığına, eşinin ve ortağının olmadığına inanmak
Kaynak I'deki ifade	"Hiçbir şey O'na denk değildir." ("O'ndan çocuk olmamıştır … Kendisi de doğmamıştır" ya da "O, Allah'tır, bir tektir" de kabul edilir.)
Peygamber örneği	Hz. Nuh: Putperestliğin ilk ortaya çıktığı dönemde kavmini uzun yıllar tevhide çağırdı; yalancılıkla suçlanıp ölümle tehdit edilmesine rağmen hiçbir karşılık istemeden davetini sürdürdü. (Hz. İbrahim'in putlara ve gök cisimlerine tapan kavmini Allah'ın (cc) birliğine çağırması da kabul edilir.)

Benzer ifadeler kabul edilir. Anlamı bozmayan yazım hatası puan kırdırmaz.

Puan dağılımı: 4 kutu × 2 puan = 8 puan.

KISMİ PUAN: Her kutu ayrı puanlanır. Sözlük anlamında "bir kılmak / birlemek" ifadelerinden yalnız biri yazılmışsa tam puan; sözlük ve terim anlamları yer değiştirmişse ikisi de 1'er puan. Terim anlamında yalnız "Allah'ın bir olduğuna inanmak" yazılıp O'ndan başka ilah ve ortak bulunmadığı belirtilmemişse 1 puan. Kaynak I kutusunda Samed'e ilişkin ifade ("Her şey O'na muhtaçtır …") yazılmışsa 1 puan (eşsizlikten çok muhtaç olmama vurgusu taşır). Peygamber örneğinde yalnız peygamberin adı yazılıp mücadelesinden bir örnek verilmemişse 1 puan.

SIFIR PUAN: Terim anlamı olarak şirkin tanımının yazılması; Kaynak I kutusuna Kaynak II'den alıntı yapılması; peygamber örneğinde tevhit çağrısıyla ilgisi olmayan bir olay anlatılması; boş bırakma.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

7.2. TAM PUAN (6 PUAN)

Beklenen cevap (örnek): Bu ifade, tevhit inancının birliği ve çokluğu birlikte ele aldığını anlatır: Allah (cc) bir ve tektir; O'nun yarattığı varlıklar ise sayısızdır ve birbirinden farklıdır, ama bu farklılıklar uyum içindedir çünkü hepsi tek bir yaratıcıya bağlıdır. Kaynak III'teki desende yüzlerce farklı motif (çokluk) vardır, ama hepsi tek bir merkez noktaya göre yerleştirildiği için bir bütün oluşturur (birlik). Kâinatta da sayısız farklı varlık vardır; bunların hepsi tek bir yaratıcının eseri olduğu için uyum içindedir. Örnek: Bir ormandaki birbirinden farklı ağaçlar, kuşlar ve böcekler türleri, renkleri ve görevleri bakımından çok çeşitlidir; ancak hepsi aynı düzen içinde birbirini tamamlayarak yaşar.

Benzer ifadeler kabul edilir. Anlamı bozmayan yazım hatası puan kırdırmaz. Örnek olarak gök cisimleri, insanların farklı yüz ve parmak izleri ya da bir bahçedeki çeşitli çiçekler gibi çeşitlilik içinde uyum gösteren her doğru örnek kabul edilir.

Puan dağılımı: İfadenin tevhit inancındaki anlamını (birlik ve çokluğun bir arada; çeşitliliğin tek kaynaktan gelen uyumu) açıklama → 2 puan; desendeki çokluk ve birlik öğelerini gösterme → 2 puan; kâinattan uygun bir örnek → 2 puan.

KISMİ PUAN: Kalemler bağımsız toplanır. Desende yalnız çokluk ya da yalnız birlik öğesi gösterilmişse ikinci kalem 1 puan. Örnek verilip çeşitlilik içindeki uyum ya da tek kaynağa bağlılık belirtilmemişse üçüncü kalem 1 puan.

SIFIR PUAN: İfadenin “birden çok ilah” ya da “Allah'ın birden fazla oluşu” biçiminde yorumlanması; desenin yalnızca tasvir edilip tevhitle ilişki kurulmaması; boş bırakma.

© 2026 Dubba. Bu yazılının soruları, şekilleri, puanlama anahtarı ve çözümleri Dubba’nın özgün eseridir (5846 sayılı FSEK); tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde ve değiştirilmeden çoğaltıp öğrencilere, sınıflara, okullara ve kurslara bedelsiz dağıtabilirsin; satılamaz, ücretli bir ürün ya da hizmette kullanılamaz, ticari amaçla kullanılamaz, başka sitede barındırılamaz, kaynak dubba.com.tr gösterilir. Telif Politikası 3. madde: dubba.com.tr/telif